

Ekstreemsete patsientide välimääraja.

Kuna enda või siis ka teiste rumaluse tõttu olen elu jooksul pidanud viibima üsna palju „trellideta vanglas“ (loe: haiglas), siis olen kokku puutunud väga erinevate saatusekaaslastega. Ülisuur enamus nendest on väga toredad inimesed, kel pole lihtsalt mingil põhjusel vedanud. Aga esineb ka ekstreemsusi, keda kiruvad nii haigla personal kui ka palatikaaslased. Lisaks on sisse peidetud suur hulk eneseirooniat ning ilukirjanduslikku liialdust.

1. Meistersportlane. Tegelikult suurt häda pole midagi, tuleb plaanilisele päevaravisse, üsna lihtne operatsioon vaja teha. Lühikese viibitud aja jooksul suudab kiruda kõike, nii toitu, kõrval olevaid patsiente, kui ka personali. Nõuab eriteenindamist kuna ta on sedasi harjunud. Õnneks on lühiajaline.

2. Algaja kakleja peoloom. Tuuakse lõhkise pea, mõningase alkoholipromilliga veres, politsei saatel EMOsse. Ettevaatust – Võib olla Covid 19 positiivne! Palatisse toodud, hakkab ema appi karjuma ja palub pisarsilmi arsti, et ta emale ei ütleks testi „Noh, poiss, narkot ka paned ?“ tulemusi.

3. Kogenud kakleja peoloom. Lennata ei saa kui tiivad ei kannu, aga ega see kogenud elulooma (120+ kg) sega. Tuuakse palatisse kõva sõimu ja roppuste saatel (kusjuures sõim võib olla ka lisaks personalipoolne) transpordiraamil. Veeretatakse voodisse. Loomulikult kangeline sinna püsima ei jää. Kuna ära tarbitud kangem kraam sunnib vaimu lendama, siis üritab keha seda sama teha. Ajab ennast püsti, teeb paar sammu ja variseb siis põrandale. Noorukestel hooldajatel on selliste jaoks oma meetod. Lina maha, veeretavad sõimu ja roppuste saatel (seda kostub nii kangelase kui ka hooldajate suust) kangelase lina peale, nurkadest kinni ja viskavad nagu jahukoti, voodisse. Rohkem kangeline püsti ei tõuse. Noh mitte niipea.

4. Elupõletaja. Tuuakse haiglasse umbes 50+ aasta vanuselt. Sümptomitega „raske hingata“ või „toit ei mahu sisse“. Ja seal saab ta teada karmi tõe „tal on kasvaja!“ . Natuke kurb on seda kuulata, aga kui palatikaaslane räägib oma senistest elukommetest, tekib küsimus, kuidas ta üldse nii vanaks elada on suutnud. Aga selliseid kõrvalt vaadates saad aru mittejoomise ja mittersuitsetamise suurtest eelistest. Haiglas ei ole võimalik 2 ja pool pakki suitsu päevas teha. Ja piinad olevat suured.

5. Kogenud elupõletaja. Kuna meditsiin on meil kõikvõimas, on võimalik ajutiselt Elupõletaja terveks ravida. Aga ta hakkab regulaarselt haiglas viibima. Ega see ta elukombeid ei muuda. Kuna ta on palatis kõige vanem, on ta reeglina kõige „targem“. Suitsunälga rahuldab kohalikus WCs, lisaks kahele pakile suitsule päevas kulub tal ka kaks ballooni õhuvärskendajat. Välja tulles ütleb irvitades: „Eti pizdõ nihhuja ne dogadajut“. Ülejäänud ajal räägib vene keeles, kui hea oli ikka nõukogude ajal elada, kasutades mahlakaid väljendeid. Igav teda kuulata ei ole, aga häirib tema üleolev suhtumine kõigesse, kaasa arvatud nendesse, kes teda ravivad. Eesti keelt põhimõtteliselt ei räägi ja sestap osutab mõni teine patsient noorukese meditsiinitöötaja ja tema vahel tõlketeenust (jättes muidugi medtöötajat iseloomustavad roppused tõlkimata). Kogenenum personal vastab talle vene keeles vahest üsna sarnase tekstiga. Siinkirjutaja kõige mahlakam tõlgitud lause noorele ilusale praktikandile kõlas umbes sedasi „vtšera eti dve pizdõ hujoova pizdjutšili mnje jobanõi kanjul, blätj“.

6. Kõiketeadja (hetkel on kõrval palatis selline naine). Kuigi tiivad (jalad) ei kannu, üritab meeletult sooritada madallendu. Ta teab arstidest paremini, mis rohtusid ta võtma peab, seda mis tal viga on (...need on ainult põhihaigused), aga ta ei saa aru, miks kuradi pärast ta haiglasse toodud on. Kostitab kõiki valjuhäälese krõbeda sõimuga ja saadab teda ratastooli panna üritavat ja protseduurile viia tahtvat terapeuti sinna, kust ta ise vastsündinuna umbes 60 aastat tagasi väljus. Kui ta haiglast kunagi omal jalal peaks väljuma, lubab kõigile kätte maksta, kaasa arvatud siinkirjutajale (huvitav, miks?). Valvab erilise hoolega oma isiklikke asju ning näeb igas koridoris mööduvas hinges potentsiaalset varast ning ahistajat. Nalja saab kui ta punkt

8.isikut

kohtab.

7. Turist. (Me oleme Tallinnast, me oleme maksumaksjad või siis ma olen täitsa terve mees ja tahan kõike seda saada). Sõltumata hädast, mis tal küljes on, tundub, et ta on sattunud sanatooriumisse ja kõik peab olema tema jaoks esmaklassiline. Alates kaastavõetud raadio helitugevusest ja lõpetades (toa)teenustega . Põlgab ära haigla toidu , käib lähedal asuvas kohvikus söömas. Voodi on tema jaoks alatasa ebamugav, kord on külm, kord on palav ning õdede kutsunginupul polnud enne tema saabumist kulumisjälgi. Väidetavalt omab tutvusi ministrite seltskonnas ning lubab potentsiaalse halva kohtlemise tõttu rääkida olukorrast, kuhu vaja. Prügikast on teiste haigete jaoks. Eriti huvitav vestlus kujuneb siis kui satub kokku Kogenud Elupõletajaga.

8. Onuheino (aitäh , ajakirjandus !). Vaim on virgem kui liha, aga see teda sega. Üritab tutvusi sobitada kõigiga, kes juriidiliselt nõrgem ja ahistatum pool on. Kaasa arvatud haigla personaliga. Lisaks mahlakatele instinktides inspireeritud väljenditele, üritavad aegajalt liikuda ka jäsemed, mis õlgade kõrvalt välja on kasvanud sinna, kuhu pole nigu eriti vaja. Samas tundub, et personal on sellega harjunud ja vastava isiku läheduses teavad, millist liikumistrajektoori valida. Kuna liha on nõrk, siis pole patsiendi liigutused eriti karmed ja käed kaugele ei ulatu.

9. Raadio. Nii kui kell saab hommikul 7, hakkab ta rääkima. Kõigepealt palatikaaslasega, siis õdedega ja kui ka neid läheduses pole, otsitakse kuulajaid kõrvalpalatist. Vahet pole ,kus ta räägib, jutt on üks ja see sama (antud juhul siis see, kuidas ta Nõukogude kroonus käis). Räägib täpselt sellise monotoonse häälega, nagu oleks eetris raadiosaade. Väikeste pausidega jutt kestab kuni kella üheteistkümnene öhtul.

10. Insener. Satub haiglasse arvatavasti kas enda hooletuse või kellegi teise pahataktliku käitumise tõttu. Mõnikord on ära saetud mõni jäse või siis kergema variandina mõni luu pooleks. Reeglina teab, miks ta haiglasse on saadetud ja et vaimu virgena hoida varub või laseb tuua endale kõikvõimalikke tööriistu. Siinkirjutaja on viinud jootekolvi, kruvikeeraja, tangid ja...televiisori realaotuse väljundtrafo ! (Päriselt !!!) . Sest kui ikka osakonnas televiisor pilti ei näita, on vaja see korda teha. Või kui kuuleb kellegi käest moodsa IT vahendi aadressile suunatud vandumist, ei ole ta kade oma teadmistega abi pakkumast. Koridoris ringi liikudes vaatab kriitilise pilguga üle kõik väljaulatuvad elektriühendused ja imestab, et selles majas pole veel tulekahju olnud. Haigla poolt pakutava toidu sööb küll ära aga ei saa jätta kommentaare lisamata, et vähemalt üks õlu võiks ikka kah olla ja vorst võiks olla päris. Personaliga saab läbi üldiselt hästi, hakkab kõva häält tegema vaid siis kui talle tahetakse mähkmed jalga panna ja logopeedi juurde saata. Psühholoogi juurde – sinna võib. Läheb närviliseks kui ta peab näitama, et oskab ise särki seljast võtta ning sokke jalga panna . Hingehoidjad , pärast esimest „huvitavat“ vestlust hoiavad järgmisel tiirul eemale. Ei lähe endast välja kui 4 palatis viibitud päeva jooksul 3 palatikaaslast otsustavad minna mööda taevatreppi jalutama. Protseduuridest vabal ajal kirjutab välimäärajat kaaspatsientidest, kes talle närvidele käivad.

11. Mida mõõdame - seda saame (TTÜ Automaatikainstituut) Või milline peab olemas sisend üks , et väljund oleks igrek . Võib kohata nii palatikaaslase kui ka palatikaaslase külalise puhul. Tema arvates on see, kes ei lüpsa Eesti riigi sotsiaalsüsteemi maksimaalselt, on täielik jobu (see kehtib ka siinkirjutaja aadressil). Kuigi välisel vaatlusel tundub temaga nigu kõik enamvähem ok olema aga välimus võib olla ka petlik . Sest järgneb värvikas kirjeldus sellest, kuidas ta endale ja lähedastele on päris korraliku töövõimetuse välja kaubelnud. Loomulikult ei loobu ta ka kohaliku omavalitsuse poolt pakutatavastest kõikvõimalikest soodustustest, sest tuleb vaid õiges kohas õiget juttu rääkida ning makaronid on olemas. Kaerahelbed põlgab samas ära. Teab,

mida arstile rääkida, et talle kirjutataks välja kõikvõimalikke ravimeid, mida võtab ta siis kui ta ise heaks arvab. Loomulikult kuulub ta ka maailma targemate hulka, sest teab väga hästi, mida palatikaaslased ja ka hooldajad valesti teevad ja kui tema vaid oleks osakonna juhataja, oleks kord majas. Õnneks saab selliste suu kinni panna üsna lihtsalt. Kui küsivad - miks sinul puuet ei ole, tuleb vastata, et eelistad ausalt, töötades raha teenida. Sellega on viisakas jutt lõppenud. See võib jätkuda ebaviisakalt, aga omaette kui ta on koridori läinud.

Patsientide omaste välimääraja.

1. Tossikese mehe võimukas naine ehk elu siin on nõnda kole, isegi teatrit pole (Olaf Kopvillem). Kopvillemi kupleega on sarnasust niipalju, et kõigepealt kostub kõrvu koridorist eesti keelne rõve sõim. „Mis kuradi pärapõrgu see on?“ . Sõim kostub üsna vormika tädi käest kes talutab üsna äbarikku meesterahvast. Kuna kõik on üle osakonna kuulda siis kuulevad kõrvad umbes sellist juttu „Mis palatid need sellised on“ ja saades teada, et osakonnas televiisorit ei ole, pistab uuesti üürgama „Aga mida need saamatud siis muul ajal teevad?“ Siinkirjutaja läheb füsioterapiasse. Lähemale kõndides on kuulda, kuidas tädi siin vaidleb – „Mu mees PEAB seda ja seda rohtu võtma, mis tähendab, et arst otsustab kurat kas siin normaalset arsti kah on ...ei...tal on nii tühine häda, TA EI VAJA PSÜHHOLOOGI !!! Mõodus umbes tund aega, siinkirjutaja jõuab füsioterapeudi juurest tagasi ja – see tädi ikka veel siin. On pahane, et külastusaeg hakkab kella kolmest ja ta oleks tema juures kogu aeg – ta mees ei saa lihtsalt hakkama.

2. Ülihoollitsev lähisugulane. Ega ta haiglasse ei satugi, aga pinnuks on silmis ta haiglatöötajatel küll. Ei tea kustkohast suudab ta välja ajada maailma suurima saladuse ehk osakonna õdede laua telefoninumbri. Kuna endal seda va julgust vähevõitu, tuleb enne helistamist juua ära umbes pool liitrit viina. Siis tuleb helistada ning rääkida, kui suur kaotus see talle on ning et nad ikka tema kalli sugulase eest hoolitseks. Ega siis ühest helistamisest ei piisa. 10 minuti pärast tuleb tegu korrata täpselt niikaua kuni patsiendile tullakse ütlema, et ta tagasi helistaks ja teeks selgeks, et õdede laua telefoni kasutatakse olulisemate asjade jaoks.

3. Ökonomist. Väga kahju, et haiglasse sattus, aga noh eks ta oli selle ka ära teeninud. Ainuke jama on vaid selles, et peab ise rohkem hakkama liigutama. Noh seda võib, kuna auto on olemas. Paraku on aga kütuse hind ja aeg kallimad kui see, kes haiglasse sattus ning sestap arutatakse iga trajektoor ning sihtpunkt liikumisel läbi. Haigla jääb ette sellele trajektoorige vaid siis kui tal seda haiglas viibijal väga vaja on. Isegi sel juhul kaalutakse tulemist põhjalikult ja mõeldakse, kas seda ei saaks millegi kasulikumaga ühendada. Sellepärast käiakse patsienti vaatamas üsna lühikest aega, kuna teised inimesed autos ootavad ning toimetusi on nii palju, et päevatundidest jääb väheks.

4. Vanemökonomist. Istub Ökonomistiga samas autos ning juhendab teda.

5. Elupõletaja ja/või peolooma sõber. Esmapilgul tundub, nagu püüaks mõni füsioterapia patsient harjutada ilma karkudeta kõndimist, kuid karkude asemel on käes kilekotike. Enne osakonda jõudmist desinfitseerib ennast väliskuse juures korralikult, et lõhnad oleks juures enam vähem õigemad. Palatis selgub, et kilekotis asuva taara sees on peaaegu samasugune vedelik kui desinfitseerimispudelites. Kilekotist pudelit välja ei võeta vaid seda tühjendatakse koos haiglas viibiva sõbraga. Kui see on tühi, desinfitseeritakse igaks juhuks veelkord nii ennast kui ka sõpra.

Martin Jaanus .29.07.2020